

Margrethes far

BEMÆRK: Scannes QR-koden kommer en video frem og teksten oplæses.

Kalmarunionen er et af de 30 kanonpunkter, som alle danske skoleelever skal have muligheden for at kende. Inden man kommer til denne nations højdepunkt, vil det være passende at se nærmere på perioden fra 1332-1340. Disse år er landets absolutte lavpunkt! Skiftende konger havde pantsat mere og mere af landet, og i en 8-årig periode fandtes ingen dansk konge. Hvis man vil se mere om dette, kan afsnit 5 af "Historien om Danmark" med fordel ses, eftersom dette både handler om Valdemar Atterdag og ikke mindst datteren Margrete og Kalmarunionen. Dette afsnit kan ses på [mitCFU](http://mitCFU.dr.dk) eller på dr.dk.

Elevhæftet starter med en baggrundstekst. Inden denne læses, bør ord som **pantsat**, **svoger**, **fyrste** og **greve** forklares for eleverne, eftersom det næppe er ord en mellemtrinselev kender. Herefter skal opgave 1 løses. Her skal eleverne se nærmere på forsidebilledet af Valdemar Atterdag. Skulpturen er udført af Theodor Stein i 1882 – altså mere end 500 år efter kongens død i 1375. Den står i dag på Frederiksborg Slot. Skulle en vaks elev spørge, hvorfor kongen hedder Atterdag, kan du læse mere om dette tilnavn [her](#).

Opgave 2 er en kortopgave. Brug lidt tid på at tale om de store besiddelser, den tyske grev Gerhard havde. Han blev slået ihjel af Niels Ebbesen i 1340, og dermed kunne Valdemar Atterdag så småt begynde at samle Danmark igen. Dette skete bl.a. ved kamp, men også ved at sælge Estland i 1346, hvilket skaffede penge til pantindløsningen.

Opgave 3 er tænkt som en kildekritisk opgave. Anskuelsestavlen er lavet i 1891 hvilket - ligesom skulpturen på forsiden – er mere end 500 år efter begivenhederne. Hvorfra ved tegneren, hvordan det så ud?

Slaget ved Visby var blot ét af flere store slag på Gotland. Også ved den lille landsby Mästerby var der blodige kampe. Her blev der i 1961 rejst en mindesten for dette slag, men hvorfor dog mindes en mere end 600 år gammel begivenhed? Tal med eleverne om, at dette også er at bruge historien (kompetenceområdet "Historiebrug"), for selv om næppe mange af nutidens gotlandske borgere kan nære noget slægtled til de faldne ved dette slag, bruges historien alligevel.

Efter slagene på Gotland sætter Valdemar Atterdag gang i en beskatning af øens borgere. Dette er bl.a. vist på den svenske kunstmaler Karl Gustaf Hellqvists maleri [Valdemar Atterdag brandbeskatning](#). Maleriet er fra 1882, så tal igen med eleverne om, hvorvidt det virkelig foregik på denne måde? Er det mon "tilfældigt" at en ung kvinde med et barn i armene er placeret i forgrunden? Og ser Valdemar Atterdag på tronen ikke noget ond ud? Ellers er opgave 5 tænkt som en skriveopgave, hvor eleverne skal skrive en lille beretning enten som dansk soldat eller svensk borger. Brug tid på at sammenligne disse forskellige "kilder", da det forhåbentlig er to vidt forskellige beretninger eleverne får skrevet, selvom det er med udgangspunkt i det samme maleri/den samme begivenhed.

Da Valdemar Atterdag forlader øen, fortæller et savn, at nogle af kongens skibe går ned i en voldsom storm. Skibenes guldskatte ligger stadig i dag og glitrer på havets bund. Tal med eleverne om forskellen på kildetyper som beretninger og sagn. Kender eleverne mon andre sagn?

Allersidste opgave handler om den svenske supermarkedskæde ICA. Supermarkedet i Visby bærer, som det kan ses på billedet på side 7, navnet Atterdags. Det kan selvfølgelig være en "smart" reference til, at supermarkedet også har åbent i morgen, men det kan da virke en smule ejendommeligt at bruge dette navn i præcis den by, som blev hærget af selvsamme konge. Kunne man forestille sig, at der er

personer, som næppe får opkaldt noget efter sig? Mon ikke det varer nogle år, før man i Ukraine kan handle i et "Putin-supermarked?"

Billedeoversigt

Billederne til "Margretes far – fra kaos til Kalmar" kommer fra:

Kort over Danmarks kongeløse tid

Anskuelsestavle af Rasmus Christiansen (1891)

Valdemar Atterdag brandskattar Visby af Carl Gustaf Hellqvist (1882)

[Commons Wikimedia](#)

[Rigsarkivet på Flickr](#)

[Wikipedia](#)

Fotografierne brugt i denne opgave er alle egne foto. Øvrig grafik er benyttet med tilladelse fra canva.com